

VERDENSARV VADEHAVET

Én verdensarv - tre lande

Verdensarv Vadehavet dækker ca. 11.500 km²

Vadehavet er verdens største sammenhængende tidevandsområde, der med sit dynamiske og ubrudte landskab danner grundlag for en overvældende rigdom og mangfoldighed af liv. Derfor blev den tyske og hollandske del af Vadehavet udpeget af UNESCO som Verdensarv i 2009 og i 2014 udvidet med den danske del.

Verdensarvsområdet dækker et samlet areal på ca. 11.500 km², hvoraf 1.239 km² er dansk. For alle tre lande gælder det at afgrænsningen er nogenlunde ens - nemlig den våde del af Vadehavet. Mod land går afgrænsningen derfor til digerne eller, hvor der ikke er diger, til grænsen for højeste daglige vandstand. I Danmark er dele af de statsejede strande på øerne, samt Skallingen og Magrethe Kog også en del af Verdensarvsområdet. Det danske verdensarvsområde er derfor mindre end det område som Nationalpark Vadehavet dækker.

Hvad er Verdensarv?

Verdensarv er, kort fortalt, en liste over de ypperste naturområder og bygningsværker i verden. Listen er lavet på baggrund af UNESCO's Verdensarvskonvention, som er en aftale 191 lande har underskrevet. Hvert år mødes en komite, for bl.a. at vurdere områderne på listen og tilføje nye områder. Det er denne komite der alene bestemmer om et område har en så høj 'enestående universel værdi' at det kan kom-

VIDSTE DU AT ...

UNESCOs Verdensarvskonvention stammer fra 1972 og Danmark underskrev den i 1979?

DET STARTEDE MED A SOM I ASWAN

Baggrunden for konventionen skyldes opførelsen af Aswan Dæmningen i Egypten. De oversvømmelser som byggeriet ville medføre, truede bl.a. to historiske templer. Derfor samlede UNESCO penge ind fra 50 lande, så at templerne kunne flyttes.

me på Verdensarvslisten. De 'enestående universelle værdier' er beskrevet som ti kriterier, hvoraf seks er forbundet med kulturarv og fire med naturarv.

Kommer et område på denne eftertragtede liste, betyder det at verdenssamfundet anderkender at området er vigtig for os alle - også i fremtiden. Lande der 'ejer' verdensarvsområder skal derfor gøre sig ekstra meget umage for at bevare området (eller bygningsværket) for eftertiden. Omvendt har det internationale samfund også forpligtiget sig til at hjælpe, hvis området fx bliver truet af naturkatastrofer.

I Niedersachsen er store dele af øerne en del af verdensarvsområdet, som fx. på Spiekeroog.

Udpegningsgrundlaget

Vadehavets landskab, dynamik og biologiske mangfoldighed er af 'enestående universel værdi' og opfylder derfor hele tre af Verdensarvslistens kriterier – nemlig nr. 8, 9 og 10:

Landskabet

Vadehavet er enestående fordi det er et stort, sammenhængende og forholdstvist 'ungt' landskab. Havet har, under det stigende havspejl efter sidste istid, opbygget et tidevandsområde bestående af sand- og mudderflader, samt en perlerække af barriereøer. Vadehavet er samtidigt unikt fordi landskabet hovedsageligt er opbygget af havet og kun med en meget lille andel af materiale fra floderne.

Dynamikken

At Vadehavets landskab forandrer sig, betyder at dyr og planter både møder nye udfordringer og muligheder. Hvis deres levesteder ødelægges af vind og vejr, opstår der nye muligheder andre steder i Vadehavet.

Områdets mange forskellige slags landskabstyper udgør 'lommer', hvor særlige plante- og dyrearter kan leve, og på vaderne og i marsken har plante- og dyrearterne tilrettet deres liv efter det salte tidevand. Dyr og planter spiller også en vigtig rolle i opbygningen af vadehavslandskabet. Mens strandengens planter langsomt hæver marsken når havet skyller

KRITERIE 8, 9 & 10

8) Området er et fremragende eksempel på hovedperioder i jordens historie, og inkluderer et bevis for liv, betydningsfulde pågående geologiske processer i udviklingen af landformer, eller have betydningsfulde geomorfe- eller fysiografiske kendetegn.

9) Området har særlige eksempler på betydningsfulde i gangværende økologiske og biologiske processer i evolutionen og udviklingen af økosystemer på land, i ferskvand, ved kyster og i havet samt plante- og dyresamfund.

10) Området indeholder de vigtigste og mest signifikante naturlige levesteder for bevaring på stedet af biologisk mangfoldighed, herunder levesteder for truede arter, der har særlig universel betydning ud fra et videnskabeligt eller bevaringsmæssigt synspunkt.

over, bidrager mange af vadens dyr til opbygningen af mudderfladerne, ved at filtrere vandet og binde de finere partikler sammen til større og tungere klumper.

Biologisk mangfoldighed

Vadehavet udgør 60 % af de samlede tidevandsområder i Europa og Nordafrika og med den størrelse

I Holland har man valgt at grænsen går bag om vadehavsøerne, så det er ikke verdensarv disse gæster stikker fødderne på Texel. Foto: EcoMare

er der plads til at dyrearterne kan finde flere levesteder i området eller - over tid - at finde deres helt egen niche at udnytte. Vadehavets rigdom og mangfoldighed af arter gør området til et vigtigt raste- og yngleområde for 10-12 mio trækfugle hvert år, hvoraf flere er omfattet af Ramsar konventionen.

Hvad betyder det i praksis?

At komme på Verdensarvslisten betyder at ...

- især udviklingslande, får mulighed for at søge midler i Verdensarvs Fonden til beskyttelse og formidling af deres verdensarvsområder.
- opstår der en akut trussel mod området, kan verdenssamfundet træde til med hjælp og assistance.
- landende skal indsende rapporter til Komiteen om områdets tilstand hvert 6. år, så eventuelle trusler mod områdets værdier kan imødegås i tide.
- den internationale bevågenhed kan styrke den lokale økonomi, gennem øget turisme og interesse fra fonde.

En verdensarvsudpegning fører ikke til ny lovgivning eller flere begrænsninger for brug af området. At hele Vadehavet er blevet verdensarv, skyldes at vi har passet godt på det, bl.a gennem arbejdet i Det Fælles Vadehavssamarbejde.

UNESCO HOLDER ØJE ...

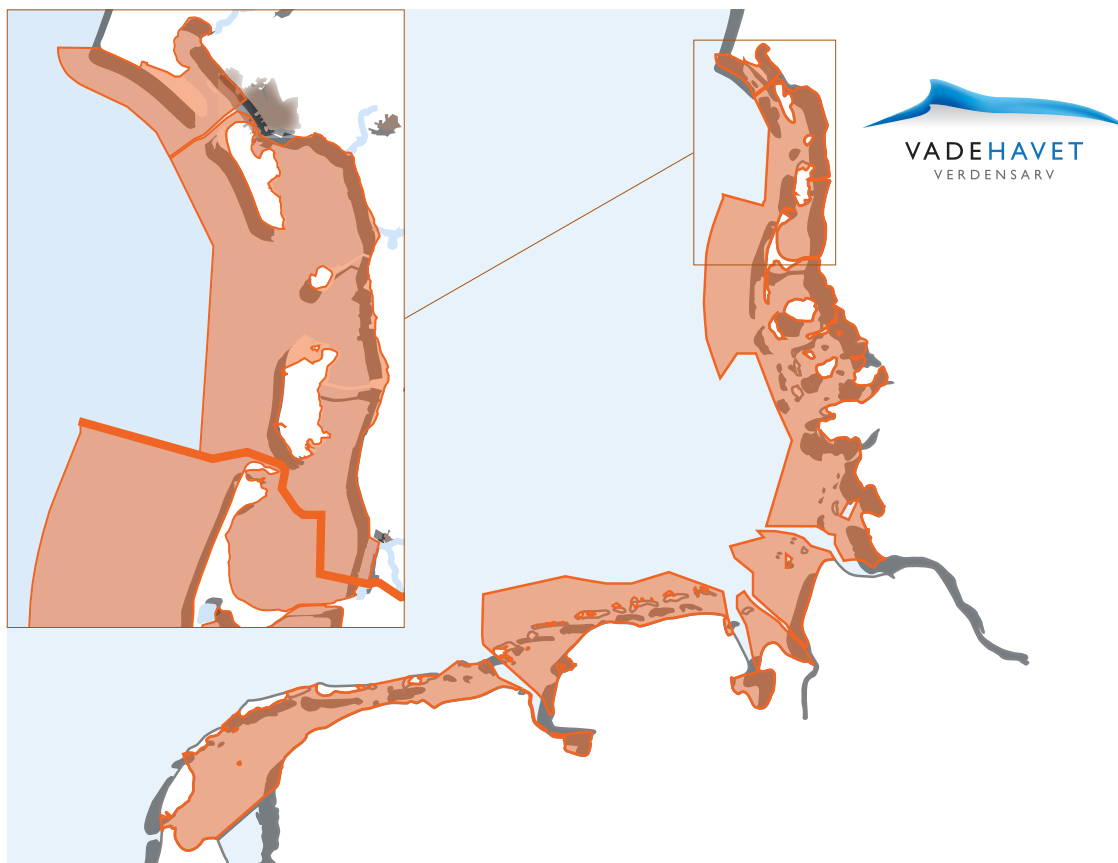
Hvis et verdensarvsområde ikke længere er tiltrækkeligt beskyttet kommer det på listen 'Verdensarv i Fare'. Endnu værre er det for de to områder, som står på listen over 'Tabt Verdensarv'

Verdensarv i Danmark

I Danmark er naturområderne Ilulissat Fjorden, Stevns Klint, Vadehavet og Parforcelandskabet, samt bygningsværkerne Jellingstenen, Kronborg, Roskilde Domkirke og Christiansfeld udpeget som Verdensarv.

Hvem har ansvaret?

Miljøministeriet, gennem Naturstyrelsen, er ansvarlig for at beskyttelsen af Vadehavet bliver opretholdt, mens Kulturministeriet, har den løbende kontakt til Verdensarvscenteret i Paris.

LINKS

Det trilaterale Verdensarv Vadehavet

www.waddensea-worldheritage.org

UNESCO's hjemmeside om verdensarv

www.whc.unesco.org

Kulturministeriets side om verdensarv

www.kulturarv.dk/verdensarv

DANSK VERDENSARV

Stevns Klint

www.kalklandet.dk

Ilulissat Fjorden

www.kangia.gl

Jellingstenen

www.natmus.dk/kongernes-jelling

Roskilde Domkirke

www.visit.roskilledomkirke.dk

Kronborg

www.kronborg.dk

Christiansfeld

www.christiansfeldcentret.kolding.dk

Parforcelandskabet

<http://naturstyrelsen.dk/naturoplevelser/naturguider/jaegersborg-dyrehave/>

LÆS OGSÅ OM...

- Vadehavets landskab
- Vadehavets tidevand
- Vadehavets Strandenge
- Livet på vaderne
- Vadehavets trækfugle
- Vadehavets sæler